

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen - tulevien sotekeskusten tärkeä tehtävä ja liikkumisohjelmaan tuki -> mitä muuta ?

Minna Lainio-Peltola
Ylitarkastaja

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen

Toimivat peruspalvelut ja sote-rakenneuudistus

Marraskuu 2019

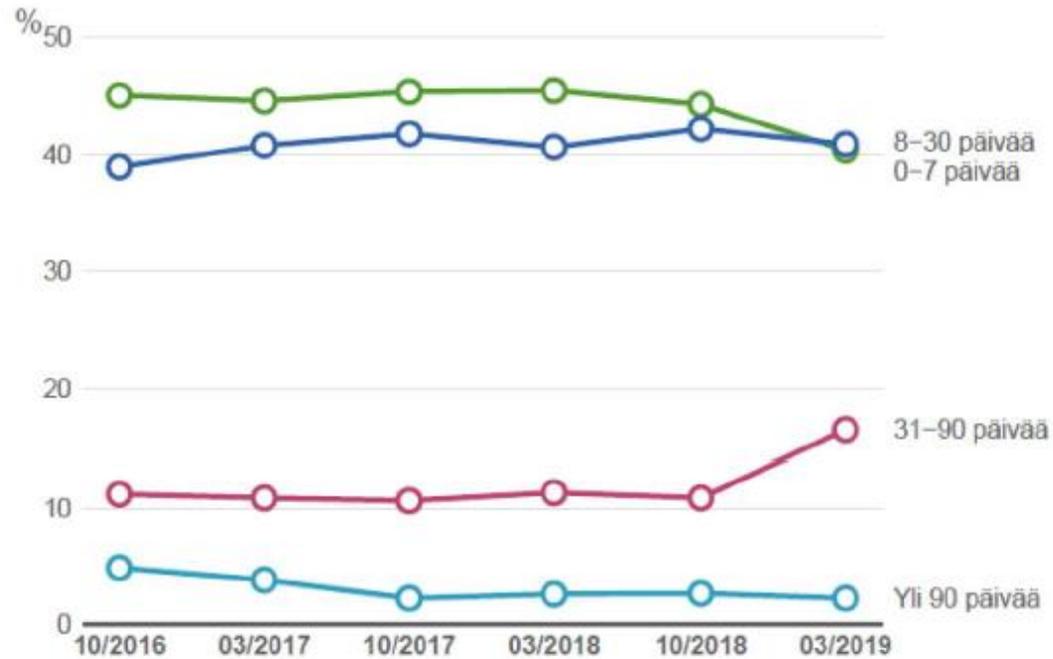
Sote-uudistuksen tavoitteet

- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille
- parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta **erityisesti perustasolla**
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua

Lääkəriin pääsyä voi joutua odottamaan viikkoja

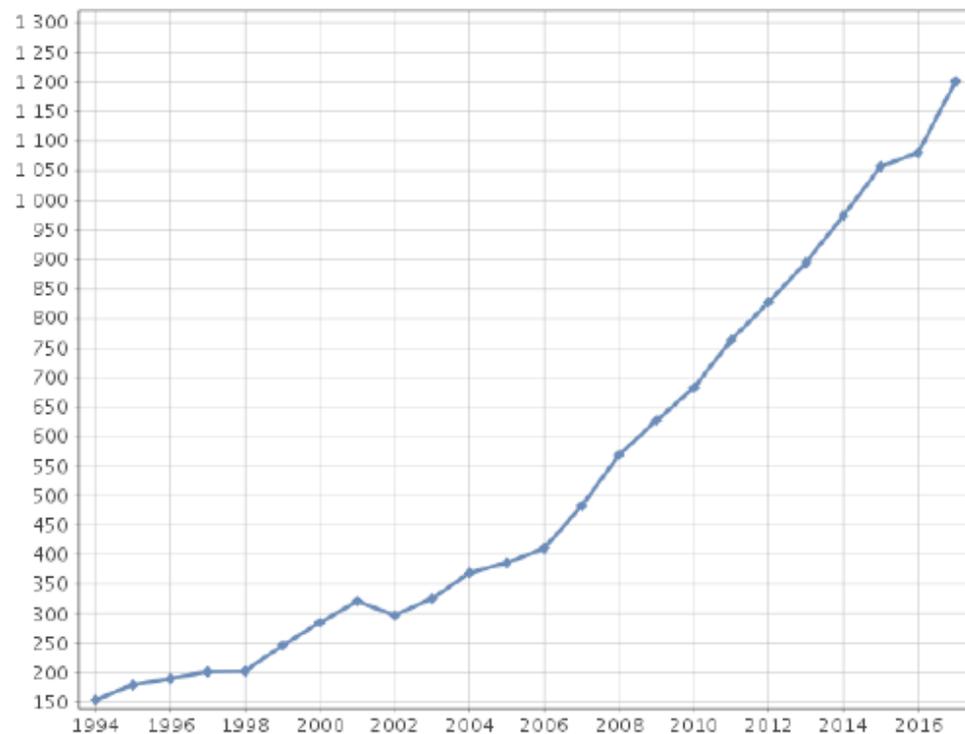

**Toteutuneiden
kiireettömien käyntien
odotusajat
hoidontarpeen
arvioinnista 10/2016-
3/2019**

Lähde: THL:n Perusterveydenhuollon
hoitoonpääsyn tilastoraportti, kevät
2019

Ongelmiin ei päästä puuttumaan ajoissa

Esimerkki:

Nuorten mielenterveysongelmia hoidetaan yhä enemmän erikoissairaanhoidossa. Määrä on 8-kertaistunut 90-luvun puolivälistä.

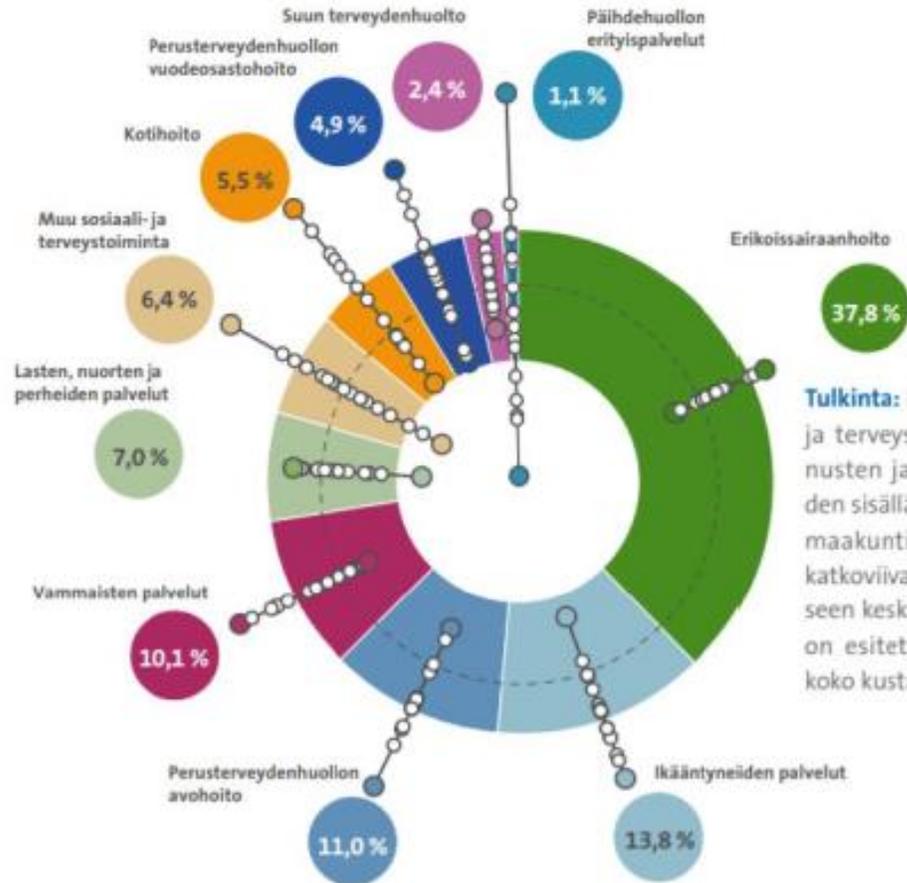
”Perustasolla ei ole tiimityöskentelyä yli sektorirajojen. Tieto nuorten tilanteesta ei avaudu ja kulje työntekijöiden välillä.”

Lähde:

Sotkanet / HUS, nuorisopsykiatrian linjajohtaja Klaus Ranta

Kustannukset painottuvat erikoissairaanhoidon

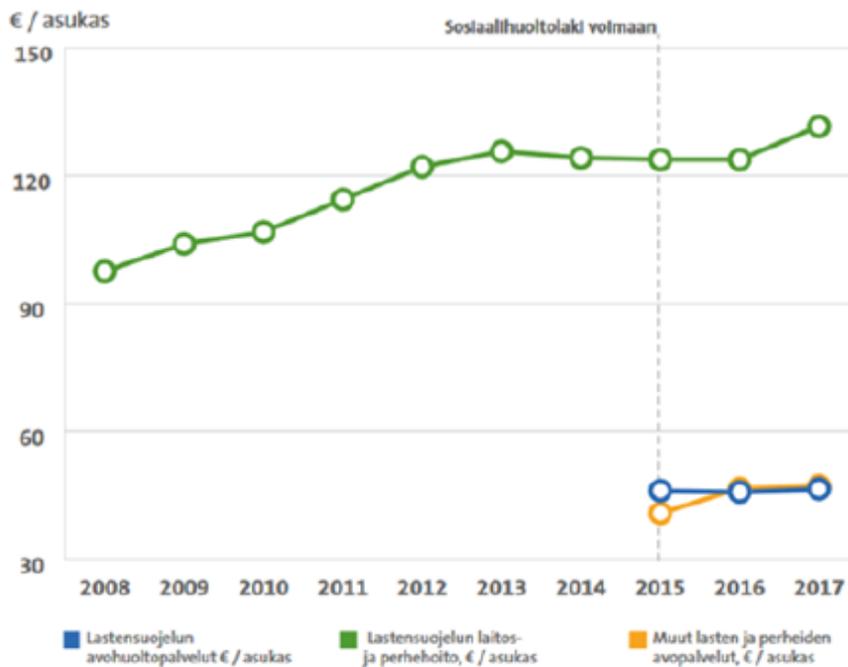
Tulkinta: Kuviossa on esitetty sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannusten jakauma tehtävittäin. Kuvion sisällä olevilla viivoilla esitetään eri maakuntien sijoittuminen suhteessa katkoviivassa esitettyyn valtakunnalliseen keskiarvoon. Erillisissä ympyrässä on esitetty tehtävän prosenttiosuus koko kustannusjakaumasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannusten jakauma vuonna 2017

Lähde: THL, Sote-palvelujen arviointi 2018 (Pekka Rissanen)

Myös sosiaalihuollossa kustannukset painottuvat raskaisiin palveluihin

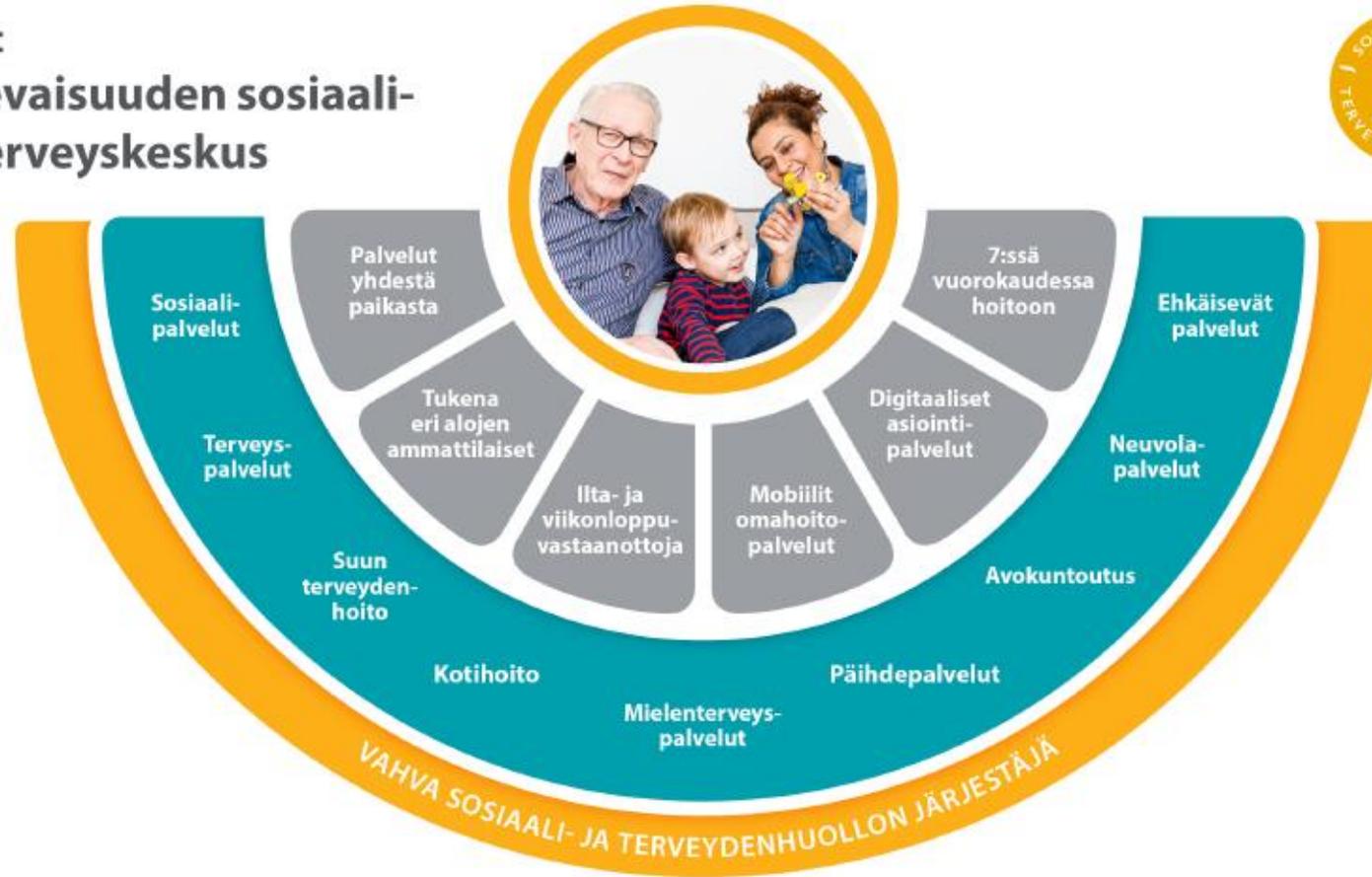
Esimerkki:

Sosiaalihuollon avopalvelujen ja lastensuojelun nettokäyttökustannusten kehitys vuosina 2008–2017

Lähde: THL, Sote-palvelujen arviointi 2018 (Pekka Rissanen)

Visio:
**Tulevaisuuden sosiaali-
ja terveystakeskus**

2. Ennaltaehkäisy

Siirretään painotusta raskaista palveluista ennakoivaan ja ehkäisevään työhön

Kehitetään ja vahvistetaan esimerkiksi:

- perustason ehkäisevä työ
- hyvinvoinnin terveyden ja edistäminen
- varhaisen tuen ja matalan kynnyksen palveluneuvonta
- räätälöidyt palvelut ihmisen elämäntilanteen mukaan
- vanhemmuuden tuki ja parisuhdetyötä
  - lastenneuvoloissa ja kasvatus- ja perheneuvontapalveluissa
- yhteisösosiaalityö ja etsivä sosiaalityö
- sosiaalihuollon rooli mielenterveystyössä
- mobiilipalvelut omahoidon ja ehkäisevän työn välineinä

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen – palvelut ja rakenne samaan suuntaan

TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS -OHJELMA

- Palveluiden saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen
- Toiminnan painotuksen siirtäminen ehkäisevään ja ennakkoivaan työhön
- Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
- Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen
- Kustannusten nousun hillitseminen

Ihmislähtöiset
sote-palvelut
uusissa
maakunnissa

SOTE-RAKENNEUUDISTUS

18 maakuntaa: sote-palvelut, pelastustoimi
5 yhteistoiminta-aluetta

MAAKUNTIEN MONIALAISUUS / Parlamentaarinen valmistelu

MAAKUNTIEN VEROTUSOIKEUS / Parlamentaarinen valmistelu

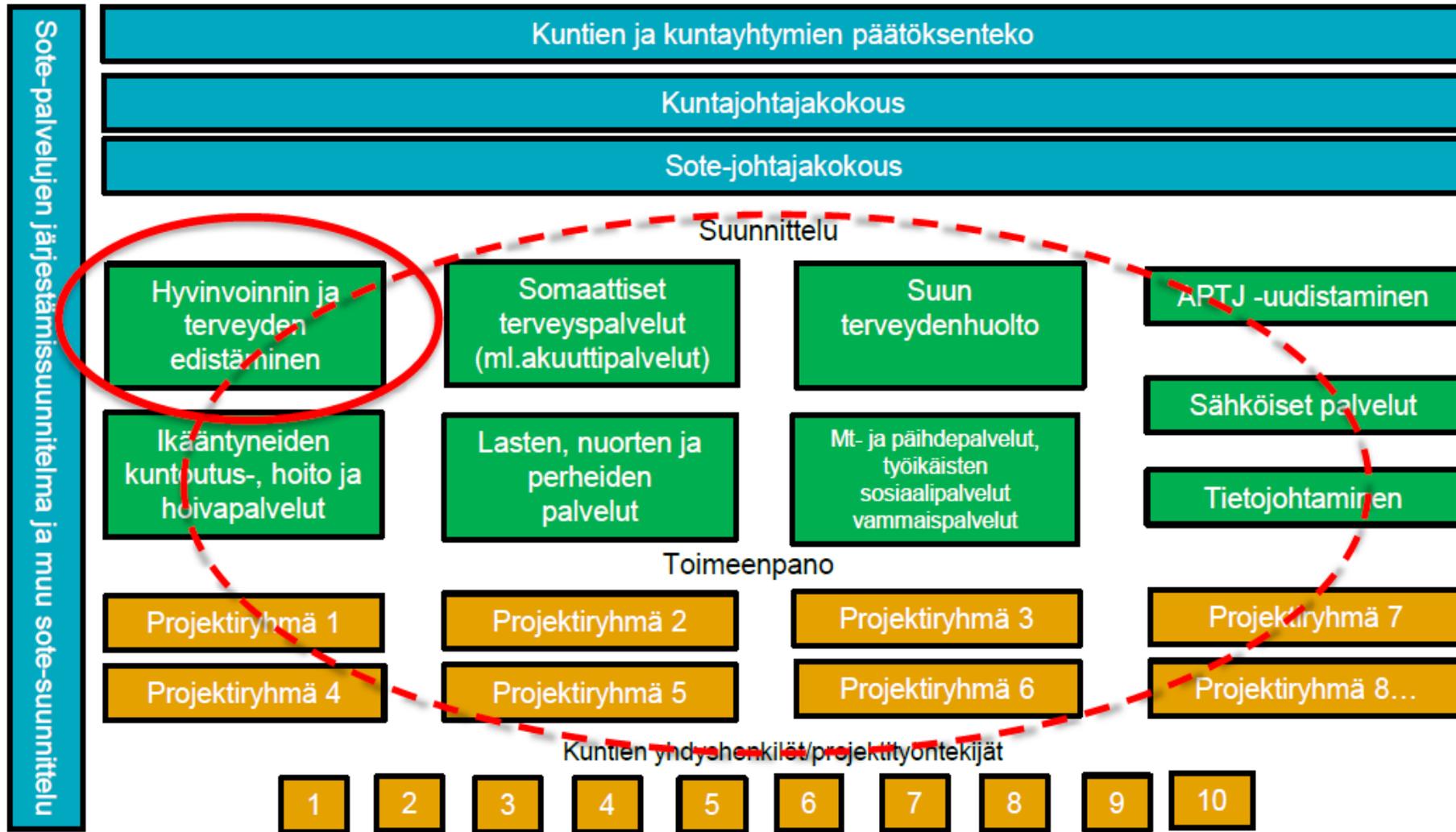

Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma

Päivitys vuosille 2019–2020

Järjestämissuunnitelman ohjauksen ja toimeenpanon organisointi

*Toimeenpano projektoidaan tarvittavilla resursseilla erillisestä valmistelusta kuntien ja kuntayhtymien vapaaehtoisuuteen perustuen

Hyte-teeman ohjaava työryhmä

Karoliina Luukkainen, vastuuvaimistelijä (pj), Turku

Ville Santalahti, (siht) VASSO

Hanna Inkeroinen, Kaarina

Marita Päivärinne, Salo

Merja Männikkö, Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymä

Asta Engström, Uusikaupunki

Paula Sundqvist, Parainen

Minna Lainio-Peltola, AVI

Minna Pohjola, kehittämisspalvelut/VSSHP

Tuula Oksanen/Suvi Vesa, TTL

Minna Rosendahl, JärjestöSote113

Jukka Läärä, Liiku

Linda Dalbom, perusterveydenhuollon yksikkö/VSSHP

*Työryhmä kuulee kutsuttuna asiantuntijoita
(esim. mahdollisten alatyöryhmien pj:t)*

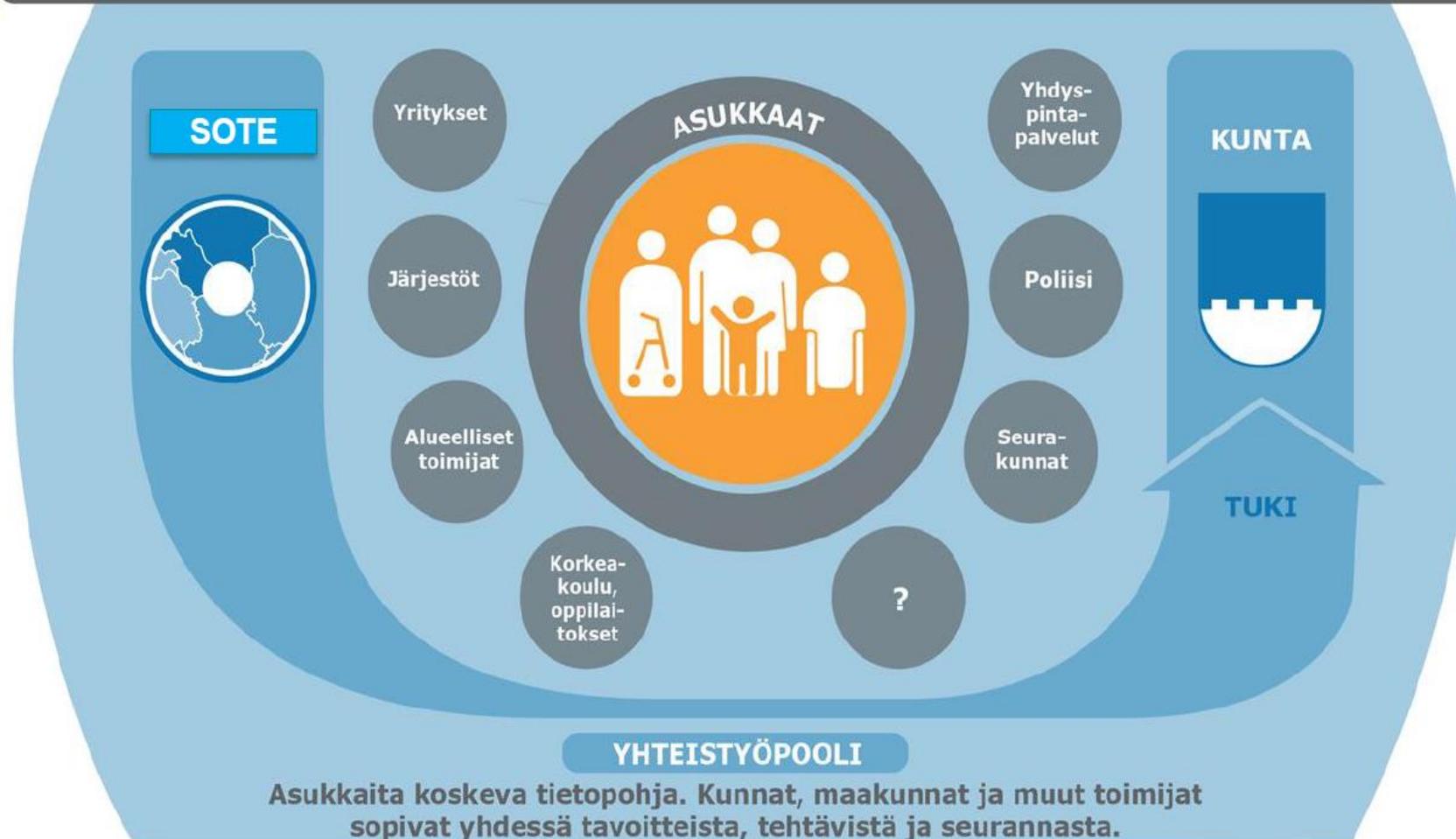
4.9. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

- Alueellisiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteiksi valittiin:
  - 1) Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen
  - 2) Päihteiden käytön vähentäminen
  - **3) Ylipainon ja liikkumattomuuden vähentäminen**
- Toimenpiteet jakautuvat valmistelun osalta kolmeen kategoriaan:
  - Asiakategoria 1: **SoTe-puolen sisällöt**, jotka viedään eteenpäin osana järjestämissuunnitelman toimeenpanoa.
  - Asiakategoria 2: **Kuntien vastuulla** olevat tehtävät, joihin halutaan suosituksilla vaikuttaa, koska sisällöillä on vaikutusta SoTe-palvelujen tarpeeseen.
  - Asiakategoria 3: **Yhdyspintakysymykset**, jotka vaativat yhteistyötä ja yhteisiä rakenteita sote-palveluiden ja kuntien muiden toimialojen välille

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN ON YHTEINEN TEHTÄVÄ

13.11.2019

- Miten liikkumisohjelma kytketään maakuntien hyte-työhön?
- > hallinnonalojen yhteistyöllä hyvää elintapaohjaukseen,
to 14.11. ohjelmassa

- **MUTTA, SOTE-KUNTA
YHTEISTYÖ EI
RATKAISE KAIKKEA!!!**

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jatkumo

AVI/ML-P 29.5.2019

MAAKUNTA: edistävän työn seudullinen koordinaatio/ SOTE-JÄRJ.SUUNNITELMA: ehkäisevän työn seudullinen koordinaatio

KUNTA yleisesti palveluineen

Sote- ja kasvupalvelut

Erikoissairaanhoido

Kolmas sektori palveluineen

Edistävä työ

Varhainen tunnistaminen

Riskien ja haittojen ehkäisy

Korjaava hoito

Väestö, asiakas, asiakkuus

Mahdollisuuksien luominen (Promootio)

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja sosiaalinen vahvistaminen

Hyvä arkiympäristö

Yleinen ehkäisy ja riskien varhainen tunnistaminen (Primaaripreventio)

Koko väestön elintapoihin vaikuttaminen; yksilöihin ja ryhmiin kohdistuva riskiehkäisy

Yhdyspinta

Riskien ja haittojen ehkäisy (Sekundaaripreventio)

Puheeksiotto, riskikartoitus, varhainen tuki ja haittakäyttäytymiseen puuttuminen perusterveyden- ja sosiaalihuollossa

Yhdyspinta

Hoito ja kuntoutus (Tertiaaripreventio)

Terveyden edistämisen hyvät käytännöt erikoissairaanhoidossa

Sähköinen riskikartoitus

Ei huolta, viestintää, osallisuutta

Universaalit peruspalvelut

Pieni huoli, matalan kynnyksen neuvontaa, tukea

Eriytinen tuki peruspalveluissa

Tuntuva huoli, asiakastyö/ohjaus

Yksilöiden tarpeista nouseva tuki- ja kuntouttava toiminta

Suuri huoli, intensiivinen ohjaus ja tuki

Strategisella tasolla päätöksentekoa ja toimeenpanoa; epäkohtien syntymisen ehkäisemistä, asenteiden ja toimintatapojen muuttamista sekä arjen turvallisuusongelmien juurisyihin puuttumista

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jatkumo

AVI/ML-P 29.5.2019

MAAKUNTA: edistävän työn seudullinen koordinaatio/ SOTE-JÄRJ.SUUNNITELMA: ehkäisevän työn seudullinen koordinaatio

KUNTA yleisesti palveluineen

Sote- ja kasvupalvelut

Erikoissairaanhoido

←----- Kolmas sektori palveluineen ----->

Edistävää työtä

Varhainen tunnistaminen

Riskien ja haittojen ehkäisy

Korjaava hoito

← Väestö, asiakas, asiakkuus →

Mahdollisuuksien luominen kunnan eri yhteisöissä, alueilla (Promootio)

Yleinen ehkäisy ja riskien varhainen tunnistaminen (Primaaripreventio)

Lape-työ/ varhaiskasvatus ja koulut, perheet

Työpaikat, vanhusten ja vammaisten asumis- ja palvelupisteet

Vapaa-ajan palvelut (kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä nuorisotyö)

Järjestöt (kultt, liik, nuor, eläk, mamu, kt- ja sos.ala...)

Arki-, luonto-, ulkoiluympäristöt, kuntien eri osat ja alueet

Yhdyspinta

Perusterveydenhuolto ja sosiaalipalvelut

Yhdyspinta

Hoito ja kuntoutus (Tertiaaripreventio)

STESO

Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry
Hälsöfrämjande sjukhus och organisationer i Finland rf

Sähköinen riskikartoitus

Ei huolta, viestintää, osallisuutta

Pieni huoli, matalan kynnyksen neuvontaa, tukea

Tuntuva huoli, asiakastyö/ohjaus

Suuri huoli, intensiivinen ohjaus ja tuki

Universaalit peruspalvelut

Eriytynen tuki peruspalveluissa

Yksilöiden tarpeista nouseva tuki- ja kuntouttava toiminta

Strategisella tasolla päätöksentekoa ja toimeenpanoa; epäkohtien syntyminen ehkäisemistä, asenteiden ja toimintatapojen muuttamista sekä arjen turvallisuusongelmien juurisyihin puuttumista

Pohdittavaksi?

- muut aktivoivat ja mahdollistavat toimet liikkumishjelmaa tukemaan?

- maakunnassa paljon toimijoita: Maakuntaliitot, Avi, ELY, järjestöt (LIIKU), koulutuslaitoksia...

-> uudenlaisen yhteistyön virittäminen
- kulttuuri omana?

■ Sote- järjestämissuunnitelma

-> maakuntien hyte-työ